

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

**НОВА ІСТОРІЯ КРАЇН
ЄВРОПИ ТА АМЕРИКИ
XIX СТ.**

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної програми
Дні занять
Мова викладання
Консультації

Викладач

Контакти

бакалавр
01 Гуманітарні науки
032 Історія та археологія
Історія та археологія
4,5
3 рік, II семестр
Обов'язкові навчальні дисципліни
згідно з розкладом
українська
щовівторка 13.00–14.20 (204 кабінет, з
можливістю дистанційної роботи на платформах
ZOOM та Google-class).
кандидат історичних наук, доцент
Павленко Людмила Анатоліївна
E-mail: pavlenko_lud@ukr.net
Facebook Messenger Людмила Павленко

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Нова історія країн Європи та Америки XIX ст.» охоплює коло проблем процесу модернізації західного суспільства доби Нового часу у XIX ст. Вивчення дисципліни сприяє формуванню знань, вмінь і навичок для об'єктивного аналізу специфіки Західної цивілізації, які здобувачі освіти зможуть застосувати у своїй професійній діяльності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є усі аспекти становлення та модернізації індустріального суспільства у країнах Європи та Америки у XIX ст.

Програма навчальної дисципліни складається з п'ятих змістових модулів:

1. Країни «первинної модернізації» за доби Індустріальної революції (перша половина XIX ст.).
2. Країни «вторинної модернізації» за доби Індустріальної революції (перша половина XIX ст.).
3. Основні тенденції суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку Великих європейських держав у другій половині XIX ст.
4. Основні тенденції суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку США, держав Південно-Західної Європи, Малих європейських країн, Скандинавії, Латинської Америки у другій половині XIX ст.
5. Західна Європа та Америка на межі XIX–XX ст.

Мета викладання навчальної дисципліни «Нова історія країн Європи та Америки ХІХ ст.» полягає у поглибленому вивченні становлення та трансформації індустріальної цивілізації, історичних закономірностей та національної специфіки процесу модернізації у ХІХ ст., у формуванні у здобувачів освіти компетентностей, необхідних для подальшої професійної діяльності.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шифр згідно ОПП	Компетентності
ЗК 03	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК 04	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 05	Здатність спілкуватися іноземною мовою.
ЗК 06	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 08	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
ЗК 09	Здатність бути критичним і самокритичним.
СК 1	Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.
СК 2	Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.
СК 3	Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.
СК 4	Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.
СК 5	Здатність відшукувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).
СК 8	Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.
СК 9	Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.
СК 10	Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.
СК 13	Здатність визначати причинно-наслідкові зв'язки розвитку людської цивілізації, основні етапи її становлення.
СК 14	Здатність визначати загальні закономірності та особливості історичного розвитку країн світу, визначати місце історії України у контексті світової історії.
Програмні результати навчання	
ПРН 1.	Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.
ПРН 2.	Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.
ПРН 3.	Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.
ПРН 4.	Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.
ПРН 5.	Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та

	іншими історичними джерелами.
ПРН 6.	Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.
ПРН 7.	Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.
ПРН 8.	Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки, детальні знання про певний історичний період або проблему.
ПРН 11.	Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.
ПРН 13.	Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.
ПРН 15.	Застосовувати набуті спеціальні компетентності на широкому громадсько-політичному та суспільному рівнях, аргументувати важливість соціальних функцій історика в сучасному суспільстві.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва теми	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Модуль I				
1	Консульство та імперія Наполеона Бонапарта у Франції.	2		4
2	Франція у першій половині XIX ст. після падіння Імперії Наполеона Бонапарта.		2	4
3	Французька революція 1848–1849 рр.		2	4
4.	Великобританія у першій половині XIX ст.	2	2	4
5.	Чартистський рух в Англії у 30-40-х рр. XIX ст.		4	4
Модуль II				
6.	Німеччина та Австрійська імперія у першій половині XIX ст.			5
7.	США у першій половині XIX ст.		2	4
8.	Італія, Греція, малі європейські країни в період індустріальної революції (перша половина XIX ст.)			5
Модуль III				
9.	Особливості соціально-економічного та політичного розвитку Англії у другій половині XIX.	2		4
10.	Франція у другій половині XIX.	2	4	4
11.	Об'єднання Німеччини.	2	2	4

12.	Утворення єдиної Італії.	2	2	4
13.	Утворення Австро-Угорщини.	2		4
Модуль IV				
14.	Утворення Австро-Угорщини.	2	2	4
15.	Іспанія та Португалія у другій половині XIX ст.			5
16.	Малі європейські країни у II половині XIX ст.	2		4
17.	Основні тенденції розвитку Скандинавських країн у другій половині XIX ст.			5
18.	Країни Латинської Америки у другій половині XIX ст.		2	4
Модуль V				
19.	Перехід від віденської системи міжнародних відносин до системи європейського балансу сил.		2	4
20.	Результати і наслідки процесу модернізації у країнах Західної Європи та Америки у другій половині XIX ст.	2		4
21.	Духовно-культурне життя країн Західної Європи та Америки другої половини XIX ст.			5
Разом за курс - 60 год		20	26	89

Тематика практичних занять.

Модуль I

Тема 1. Франція у першій половині XIX ст. після падіння Імперії Наполеона Бонапарта (2 год.)

1. Встановлення режиму Консулату.
2. Перша імперія у Франції. Бонапартизм.
3. Етапи зовнішньої політики Наполеона.
4. Реставрація монархії Бурбонів. Віденська система міжнародних відносин.

1. Тема 2. Французька революція 1848–1849 рр. (2 год)

2. Історичні передумови та причини революції. Лютнева революція 1848 р. та створення Тимчасового уряду. Законодавство Другої республіки.
3. Червене повстання в Парижі. Диктатура республіканців. Конституція 1848 р.
4. Піднесення демократичного руху навесні 1849 р. “Нова Гора”.

Тема 3. Великобританія у першій половині XIX ст. (2 год.)

1. Внутрішня політика «довгого» уряду лорда Ліверпула (1812–1827 рр.).
2. Період правління Георга IV (1820–1830 рр.) та Вільгельма IV (1830–1837 рр.).
3. 1837 р. – початок «Вікторіанської доби». Королева Вікторія.
4. Економічний розвиток Великобританії у першій половині XIX ст.

Тема 4. Чартистський рух в Англії у 30 – 40 рр. XIX ст.

1. Причини і передумови розгортання чартистського руху.
2. Парламентська реформа 1832 р.
3. Утворення перших чартистських організацій. Чартистський конвент та перша народна Хартія.
4. Національної чартистська асоціація. Друга народна хартія.
5. Третя хвиля чартизму та занепад чартистського руху.
6. Причини поразки чартистського руху. Історичне значення.

Тема 5. США у першій половині XIX ст. (2 год.)

1. Промисловий розвиток США.
2. Фермерський шлях розвитку капіталізму.
3. Громадсько-політичне життя в США у першій половині XIX ст.
4. Президент Е. Джексон. (1829–1837 рр.).

Тема 6. Третя республіка у Франції в останній третині XIX ст. (4 год.)

1. Франко-пруська війна 1870-71 рр. та її політичні наслідки.
2. Передумови і характер Березневого повстання в Парижі. ЦК національної гвардії.
3. Паризька комуна, її політичний устрій, соціальний характер та причини поразки.
4. Проголошення Третьої республіки. Боротьба між республіканцями та монархістами.
5. Конституція 1875 р. та її особливості.
6. Помірковані республіканці при владі.
7. Політичні кризи: буланжизм, «Панамський скандал», «Справа Дрейфуса».

Тема 7. Німецька імперія за доби канцлерства Отто фон Бісмарка. (2 год.)

1. Імперська конституція 1871 р.
2. Внутрішня політика уряду Бісмарка:
  - а) централізаторські реформи;
  - б) «Культуркампф»;
  - в) національна політика;
  - г) мілітаризація економіки;
  - д) урядова політика в робітничому питанні.
3. Зовнішня політика Бісмарка.

Тема 8. Італія доби Пострісординто. (2 год.)

1. Італії після завершення об'єднання.
2. Правління «правої» та централізація країни.
3. «Парламентська революція» 1876 р. і прихід до влади «лівої».
4. Зовнішня політика Італійської держави.

Тема 9. Громадянська війна в США 1861–1865 рр. (2 год.)

1. Причини, передумови та початок Громадянської війни. Створення Південної конфедерації.
2. Військові дії у перший період війни (1861–1862). У. Грант Р. Лі.
3. Внутрішня та зовнішня політика президента А. Лінкольна.
4. Другий період війни (1862–1865) та поразка Південної конфедерації.
5. Результати і значення Громадянської війни.

Тема 10. Країни Латинської Америки в останній третині XIX ст. (2 год.)

1. Загальні тенденції розвитку Латиноамериканського регіону.
2. Політичний історія Мексики.
3. Особливості розвитку Аргентини.
4. Утворення Сполучених Штатів Бразилії.

Тема 11. Перехід від віденської системи міжнародних відносин до системи європейського балансу сил.

1. Зовнішньополітична ідеологія епохи імперіалізму.
2. Особливості колоніальної політики кінця XIX ст.
3. Утворення міжнародних коаліцій.
4. Гонка воєнно-морських озброєнь та Гаазька мирна конференція.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Альперович М.С., Слезкин Л.Ю. История Латинской Америки (с древнейших времен до начала XX века). М., 1991.
2. Вейбуль Й. История Швеции. Стокгольм, 1994.
3. Всемирная история: Европа под влиянием Франции / А.Н. Бадак, И.Е. Войнич, Н.М. Волчек и др. Мн.-М., 2002. 560 с.
4. Галкин И.С. Создание Германской империи. 1815 –1971. М., 1986.
5. Гергей Е. История папства. М., 1996.
6. Дейвис Н. Европа: История / Пер. з англ. П. Таращук, О. Коваленко. Київ: Основи, 2020. 1464 с.

Допоміжна:

7. Дробков В.А. На перекрестке дорог, культур, истории. Очерки о Бельгии и Люксембурге. М, 1989.
8. Европа, США и колониальный мир / Под ред. Б.М.Туполева. М., 1988.
9. Зверева Г.И. История Шотландии. М., 1987.
10. Иванян Э.А. История США. М., 2004. 576 с.
11. История Европы. От французской революции конца XVIII века до Первой мировой войны. М., 2000. Т. 5. 676.
12. История Европы. Т. 4–5. М., 2000.
13. История Ирландии. М., 1980.
14. История Норвегии. М, 1980.
15. История Франции / Под общ. ред. Ж.Карпантье, Ф.Лебрена. СПб., 2008.
16. Історія сучасного світу: соціально-політична історія XV–XX століть: Навч. посіб. / Ю. А. Горбань, Б. І. Білик, Л. В. Дячук та ін.; За ред. Ю. А. Горбаня. К., 2003. 435 с.
17. Крип'якевич І. Всесвітня історія: У 3 кн. К., 1995. Кн. 3. Найновіші часи.

Допоміжна література:

18. Германская история в новое и новейшее время / Под ред. С.Д. Сказкина. М., 1970. Т. 1,2.
19. Дебидур А. Дипломатическая история Европы. Ростов-наДону, 1995.
20. Ерофеев Н.А. Промышленная революция в Англии. М., 1965. 184 с.
21. История Парижской коммуны 1871 г. М., 1971.
22. Кан А.С. История скандинавских стран (Дания, Норвегия, Швеция). М., 1980.
23. Лойберг М.Я. История экономики. М., 1998.
24. Манфред А.З. Три портрета эпохи Великой Французской революции. М., 1989. 440 с.
25. Манькин А. С. История двухпартийной системы США (1789–1980). М., 1992. 387 с.
26. Невлер В. Е. Демократические силы в борьбе за объединение Италии. 1831–1860. М., 1982. 374 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

- «Виртуальный музей». URL: <http://vm.kemsu.ru/>
«Всемирная история». URL: <http://historic.ru/>
«Всемирная история». URL: <http://www.world-history.ru/>
«Всемирная энциклопедия искусства». URL: <http://artprojekt.ru/>
«Исторический портал». URL: <http://www.enciklopedija.narod.ru/index.html>
«Мир истории». URL: <http://hworld.by.ru/>
Общеисторический форум «Новый Геродот». URL: <http://www.gerodot.ru/>
«Библиотека Гумер – гуманитарные науки». URL: <http://www.gumer.info/>

Библиотека всемирной литературы. URL: <http://izbakurnog.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000008/>
Библиотека з історії. URL: http://libelli.ru/library/tema/sc/hist/for_hist.htm
Библиотека сайту «Всемирная история». URL: <http://historic.ru/books/index.shtml>
Библиотека сайту «Мир истории». URL: <http://hworld.by.ru/>

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад освітнього менеджменту, економіки, права тощо;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконати творчу роботу, підготовка якої є обов'язковою умовою допуску до заліку.
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 60 балів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). У процесі навчання та при підготовці проектної заявки забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Розподіл балів

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на практичному занятті	13	3	до 39
Контрольна робота	1	5	до 5
Самостійна робота	1	12	до 12
Творча робота	1	14	до 14
Екзамен	1	30	до 30
Усього:			до 100